Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Vastaus valtuustoaloitteeseen; Sairaalaopetus toisella asteella, Å Stenbacka (RKP)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026 § 45

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Åsa Stenbacka, Rkp, on jättänyt 8.6.2026 valtuustoaloitteen, joka koskee sairaalaopetusta toisella asteella ja moniongelmaisille nuorille tarkoitetun erityisen hoitoyksikön tarvetta. Aloitteen mukaan oppivelvollisuuden laajentuessa ja lainsäädännön muuttuessa tarve suunnatulle tuelle nuorille, joilla on monimutkaisia haasteita, on käynyt yhä ilmeisemmäksi. Laajennettu oppivelvollisuus (vuodesta 2021) tarkoittaa, että nuorilla on oikeus ja velvollisuus opiskella 18-vuotiaaksi asti. Nykyinen lainsäädäntö jättää aukkoja toisen asteen sairaalaopetuksen ja eri toimijoiden vastuunjaon suhteen.

Sairaalaopetus on tarkoitettu oppilaille, jotka eivät voi sairauden tai hoidon vuoksi osallistua tavalliseen opetukseen. Perusopetuslain mukaan kunnan on järjestettävä opetusta oppilaille, joita hoidetaan sairaalassa tai vastaavissa laitoksissa. Toisen asteen sairaalaopetuksen vastuuta ei kuitenkaan ole säädelty yhtä selkeästi, mikä tarkoittaa, että opiskelijat yläkoulun ja lukion/ammatillisen koulutuksen välillä saattavat jäädä ilman tarvitsemaansa tukea.

Hyvinvointialue jakaa huolen toisella asteella opiskelevista nuorista, jotka eivät mielenterveys- tai päihdeongelmien, sosiaalisen haavoittuvuuden, neuropsykiatristen vaikeuksien tai muiden monitahoisten syiden vuoksi kykene saattamaan opintojaan päätökseen. On erittäin tärkeää, että nämä nuoret tunnistetaan varhaisessa vaiheessa ja että he saavat koordinoitua tukea, joka vahvistaa heidän toimintakykyään, terveyttään, turvallisuuden tunnettaan ja mahdollisuuksiaan opintojen jatkamiseen.

Hyvinvointialue näkee myös tarpeen vahvistaa entisestään yhteistyötä koulutuksen järjestäjien, opiskeluhuollon ja hyvinvointialueen muiden sosiaali- ja terveyspalvelujen välillä. Opiskeluhuollon tulee toimia osana kokonaisuutta, jossa ehkäisevä työ, varhainen tuki, yksilöllinen arviointi ja ohjaus asianmukaisiin palveluihin toteutetaan tiiviissä yhteistyössä oppilaitoksen, nuoren ja tarvittaessa huoltajien kanssa. Nuorille, joilla on laajoja ja monitahoisia tarpeita, tarvitaan usein monialaisia ratkaisuja, joissa opiskeluhuolto, mielenterveys- ja päihdepalvelut, sosiaalihuolto ja muut toimijat tekevät jäsenneltyä yhteistyötä.

Samalla on tärkeää selkeyttää vastuunjakoa. Toisen asteen opetuksen järjestäminen kuuluu koulutuksen järjestäjän vastuulle, ei hyvinvointialueen. Hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveyspalveluista sekä opiskeluhuollon palveluista, joita opiskelijalle kuuluu lain mukaan järjestää, mutta hyvinvointialue ei voi ottaa koulutuksen järjestäjän vastuuta itse opetuksesta tai pedagogisista järjestelyistä.

Aloitteessa tuodaan esiin tärkeä lainsäädännöllinen puute. Sairaalaopetusta säännellään nimenomaan perusopetuslaissa, mutta toisen asteen opiskelijoiden osalta ei ole vastaavia selkeitä säännöksiä. Tämä epäselvyys voi johtaa siihen, että erityisen haavoittuvassa tilanteessa olevat nuoret saattavat pudota eri toimijoiden vastuualueiden väliin. Sen vuoksi on perusteltua, että asia nostetaan esiin valtakunnan tasolla ja että lainsäädäntöä kehitetään siten, että myös toisen asteen opiskelijat, joilla on hoidon, kuntoutuksen ja erityisten opetusjärjestelyiden tarve, saavat yhdenvertaista ja riittävää tukea.

Hyvinvointialue voi myötävaikuttaa oman vastuualueensa puitteissa kehittämällä saumattomampia yhteistyörakenteita koulutuksen järjestäjien kanssa, vahvistamalla konsultointia ja yhteistä arviointia vaativissa tilanteissa sekä varmistamalla, että nuoret, joilla on mielenterveys- tai päihdeongelmia tai muita laaja-alaisia tukitarpeita, ohjataan asianmukaisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ilman aiheetonta viivästystä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää palvelujen välisiin siirtymiin, vastuunjakoon yksilökohtaisissa

asioissa sekä mahdollisuuteen koota toimijat nuoren ympärille varhaisessa vaiheessa esimerkiksi huolestuttavien koulupoissaolojen yhteydessä.

Hyvinvointialue katsoo, että yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kanssa tulee kehittää edelleen opiskeluhuollon ja monialaisen työn olemassa olevien rakenteiden puitteissa. Tavoitteena on luoda selkeämmät yhteiset toimintamallit niitä toisella asteella opiskelevia nuoria varten, joilla on riski keskeyttää opintonsa tai jotka eivät selviydy opinnoista ilman laaja-alaista tukea.

Hyvinvointialue toteaa kokoavasti, että aloitteessa käsitellään tärkeää asiaa. Hyvinvointialue kannattaa tavoitetta hoidon, palvelujen ja koordinoidun tuen parantamisesta toisella asteella opiskeleville nuorille, joilla on laaja-alaisia tarpeita. Samalla korostetaan, että vastuu opetuksen järjestämisestä on koulutuksen järjestäjillä, kun taas hyvinvointialueen vastuulla ovat opiskeluhuolto ja muut sosiaali- ja terveyspalvelut. Jatkotyössä tulee sen vuoksi keskittyä yhteistyön vahvistamiseen, vastuunjaon selkeyttämiseen ja valtakunnallisen lainsäädännön kehittämiseen.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria
ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluehallitukselle valtuuston jatkokäsittelyä varten.

Päätös:
Jaosto hyväksyi ehdotuksen sen jälkeen, kun valmistelutekstiin oli tehty tekninen korjaus Jaakko Pertun ehdotuksesta.

Aluehallitus 21.09.2026 § 178

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria
ehdottaa, että aluehallitus päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Aluevaltuusto 05.10.2026 § 69
ÖVPH/3775/00.02.00/2026

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus
ehdottaa, että valtuusto hyväksyy edellä olevan selvityksen, joka on annettu vastaukseksi aloitteeseen, ja julistaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Liitteet

Liite 1 Motion om sjukhusundervisning på andra stadiet och behovet av särskild vårdenhet för ungdomar med multiproblem - Aloite sairaalaopetuksesta toisella asteella ja hoitoyksikön tarpeesta moniongelmallisille nuorille

Oheisaineisto